

Terveydensuojelun valvontasuunnitelma 2015-2019
Päivitys 2019
(liite 2)

Sisältö

1. YLEISTÄ	1
2. PAINOPISTEET	1
3. TARKASTUKSET	2
3.1 Tarkastusten sisältö.....	3
3.2 Kohteiden tarkastustiheys, riskiluokitus ja tarkastuksiin käytettävä aika.....	4
4. NÄYTTEENOTTO JA ANALYSOINTI	4
4.1 Talousvesi ja uimavesi	4
4.2 Muut näytteet terveydensuojelun valvonnassa	5
5. SUUNNITTELEMATON VALVONTA	5
6. RESURSSIEN TARVE	6

Liiteluettelo

Liite 2.1	Terveydensuojelun valvonnan suunnitelmalliset tarkastukset 2018 - 2019
Liite 2.2	Terveydensuojelun valvonnan näytteenottosuunnitelma, vesinäytteiden otto 2019

1. YLEISTÄ

Terveydensuojelulain 6 §:n mukaan kunnan tehtävänä on alueellaan edistää ja valvoa terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Lisäksi kunnan on tiedotettava terveydensuojelusta ja järjestettävä terveydensuojelua koskevaa ohjausta ja neuvontaa. Terveydensuojelulain muutoksen (942/2016) mukaan valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Koska terveydensuojelulaki ei sisällä yksityiskohtaisia määräyksiä valvonnan toteuttamisesta, ohjaavat ympäristöterveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelma sekä terveydensuojelun valtakunnallinen valvontaohjelma kunnissa harjoitettavaa terveydensuojelun valvontaa. Paikalliset erityispiirteet vaikuttavat riskinarvioinnin kautta kussakin kunnassa toteutettavaan valvontaan.

Kunta on velvollinen laatimaan terveydensuojelun oman säännöllistä valvontaa koskevan suunnitelman. Kunnallisessa valvontasuunnitelmassa otetaan huomioon terveydensuojelun valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2015–2019, päivitys 2018–2019.

Kunnallisen viranomaisen velvollisuudet terveydensuojelussa:

1. terveydensuojelulain 13 §:n mukaisia huoneistoja ja toimintoja koskevien ilmoitusten käsittely
2. talousvettä toimittavien laitosten hyväksyminen, 18 §
3. talousvettä toimittavien laitosten 20 §:n mukaisesti laatimien riskinarviointien hyväksyminen
4. erityistilanteiden suunnitelman laadinta
5. talousveden laadun valvonta
6. uima-allasveden ja uimarantaveden laadun valvonta
7. ilmoitusvelvollisten huoneistojen ja toimintojen säännöllinen valvonta
8. sisäilmaan ja asuinympäristöön liittyvien haittojen selvittäminen
9. kuntalaisille suunnattu tiedotus, ohjaus ja neuvonta terveydensuojelua koskevissa asioissa
10. suunnittelematon valvonta, kuten asuntojen tarkastukset ja mittaukset, epidemiaselvitykset, lausuntojen valmistelu ja laivatarkastukset.

2. PAINOPISTEET

Terveydensuojelun valvonnan painopisteiden avulla voimavarat kohdennetaan suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti. Myös lainsäädännön muutoksista johtuvat valvonnan haasteet otetaan huomioon asettamalla ne etusijalle painotuksissa.

Pietarsaaren terveysvalvonta valitsee painopisteet vuosien 2015–2019 valtakunnallisen valvontaohjelman päivityksen 2018–2019 mukaisesti. Painopisteet on kuvattu taulukossa 1, mutta aikatauluja ei ole täsmennetty.

Kohde	Terveystensuojelun painopisteet 2018 - 2019
Talousvesi	<ul style="list-style-type: none"> • Valvontatutkimusohjelman päivittäminen sekä valvonnan ja näytemäärien saattaminen asetuksen mukaiseksi • Valvontayksikön oman vesihuollon erityistilannesuunnitelman laatiminen • Talousveden laatuun vaikuttavien riskien arviointi ja hallinta yhdessä talousvettä toimittavan laitoksen kanssa
Kauneushoitola tai muu ihonkäsittely	Ihon läpäisevien toimintojen valvominen (esim. tatuointi, kuppaus, lävistykset)
Terveystensuojelun olojen valvonta	<ul style="list-style-type: none"> • Laadukkaat sisäilmaselvitykset: <ul style="list-style-type: none"> - Edistetään ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämistä sisäilmaselvityksissä (koulut, päiväkodit ja yksityiset asunnot) - Koulujen yhteistarkastukset muiden tahojen kanssa
Sidosryhmät	Terveystensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa (kaava, ympäristölupa jne.)

Taulukko 1. Terveystensuojelun painopisteet 2018 – 2019

Ympäristöterveydenhuollon päällikkö varmistaa, että painopisteiden huomioiminen toteutuu käytännön valvontatyössä. Painopisteet kirjataan terveystensuojelun omiin työsuunnitelmiin, joissa selkiytetään tavoitteet ja kuvataan konkreettiset toimintasuunnitelmat.

3. TARKASTUKSET

Terveystensuojelulain mukaisen kohteiden valvonnan tarkoituksena on selvittää, voiko toiminnasta aiheutua terveystensuojelun tai -haittoja, sekä laatia tarvittavat määräykset ja ohjeet vahinkojen ehkäisemiseksi ja haittojen korjaamiseksi. Yleensä tarkastukset käsittävät aistinvaraisen tarkastuksen ja arvioinnin sekä mahdollisesti mittaukset ja näytteenoton jatkotutkimuksia varten. Terveystensuojelulain muutoksen 2 §:n mukaan valvonnan painopistettä siirretään yksityiskohdiltaan tarkasti säännellystä viranomaisvalvonnasta riskiperusteiseen viranomaisvalvontaan ja toiminnanharjoittajien omavalvontaan. Terveystensuojelulakiin on kirjattu uutena periaatteena toiminnanharjoittajan omavalvonta. Toiminnanharjoittajan on tunnistettava toimintansa terveystensuojelun aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä. Myös neuvontaa ja ohjausta painotetaan enemmän.

3.1 Tarkastusten sisältö

Suunnitelmallisten tarkastusten ja käyttöönottotarkastusten sisältö on määritelty Valviran verkkosivuilla terveydensuojelu-välilehdellä. Sisältö on kuvattu Terveydensuojelun valvontaohjeisto -otsikon alla. Laivatarkastusten sisältö on kuvattu WHO:n terveyssäännöstö -otsikon alla. Valvira on päivittänyt vuonna 2018 soveltamisohjeen nimeltä ”Alusten tarkastusta ja saniteettitodistusten myöntämistä koskeva WHO:n käsikirja, Suomen kansallinen soveltamisohje” (ohje 24/2018). Koulutarkastusten sisältöä kuvataan THL:n ohjeessa ”Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos”. Lisäksi nykyään on soveltamisohjeet talousvesiasetusta (1352/2015), allasvesiasetusta (315/2002) ja asumisterveysasetusta (545/2015) varten.

Tarkastuksista ilmoitetaan yleensä etukäteen.

Suunnitelmallinen tarkastus

Suunnitelmallisella tarkastuksella tarkoitetaan valvontasuunnitelmaan kuuluvaa tarkastusta. Myös uuden valvontakohteen alkutarkastus luetaan suunnitelmalliseksi tarkastukseksi. Suunnitelmalliset tarkastukset on koostettu liitteeseen 2.1.

Seurantatarkastus

Seurantatarkastuksella tarkoitetaan tarkastusta, jossa tarkastetaan, onko aikaisemmassa tarkastuksessa todetut puutteet korjattu.

Projektitarkastus

Projektitarkastus tarkoittaa tarkastusta, joka sisältyy valvontaprojektiin, jonka tarkoituksena on tietyn valvonta-alan selvittäminen tai edistäminen. Projektit voivat olla valtakunnallisia valvontaprojekteja tai omia paikallisia projekteja ja ne sisältyvät yleensä valvontasuunnitelmaan.

Käyttöönottotarkastus

Käyttöönottotarkastus suoritetaan terveydensuojelulain 18 §:n mukaisen hyväksymishakemuksen käsittelyn yhteydessä. Käyttöönottotarkastuksessa tarkastetaan, että toiminta noudattaa terveydensuojelulain vaatimuksia, ja tarvittaessa annetaan tietoa ja ohjeita.

Ennakkotarkastus

Ennakkotarkastus voidaan tehdä toiminnanharjoittajan pyynnöstä. Ennakkotarkastuksen tarkoituksena on yleensä viranomaisen konsultointi huoneiston rakenteita ja varustusta koskevissa asioissa ja se on ensisijaisesti neuvontatilaisuus.

Laivatarkastus

Pietarsaaren satama on yksi suomalaisista satamista, joissa tehdään Valviran päätöksen mukaan WHO:n terveyssäännösten mukaisia tarkastuksia aluksilla. Laivatarkastuksissa myönnetään todistus Maailman terveysjärjestön (WHO) vuonna 2005 hyväksytyssä terveyssäännöstössä tarkoitetuista saniteettitoimenpiteistä vapauttamisesta. Tarkastukset käsittävät Pietarsaaren satamassa poikkeavat kansainvälisen liikenteen lastialukset, jotka tarvitsevat uuden todistuksen. Tarkastuksessa tarkastetaan mm. tartuntoja levittävien tuhoeläinten esiintyvyys.

Asunnon/muun oleskelutilan terveydellisten olosuhteiden tarkastus

Tähän ryhmään kuuluvat julkisten tilojen (esim. koulut ja päiväkodit) ja yksityisasuntojen tarkastukset. Tarkastukset suoritetaan käyttäjien tai muiden asianomaisten yhteydenoton, esim. melua, sisäilmaa, puulämmitystä tai tuhoeläimiä koskevien tiedustelujen perusteella.

3.2 Kohteiden tarkastustiheys, riskiluokitus ja tarkastuksiin käytettävä aika

Terveydensuojelun valvontasuunnitelma laaditaan valvontakohteiden valvontatarpeen perusteella. Käytävissä olevat resurssit eivät ole lähtökohtana valvontasuunnitelmaa laadittaessa. Käytävissä olevat resurssit otetaan kuitenkin huomioon terveysvalvonnan omassa työsuunnitelmassa, joissa vahvistetaan vuosittain valvonnan konkreettiset tavoitteet ja toimintasuunnitelmat.

Valvontakohteet rekisteröidään valvontaohjelma VATI:in ja keskitettyyn valvontatietojärjestelmään YHTI:in. Ohjelmaan rekisteröidään myös suoritukset, kuten tarkastukset ja näytteenotot sekä kulunut työaika. Vuodeksi 2019 on tehty kohdekohtainen riskinarviointi eräiden kohdetyyppien osalta. Tarkastustiheyksien lähtökohdat on määritelty ympäristöterveydenhuollon vuosien 2015–2019 valtakunnallisen valvontaohjelman päivityksessä vuosille 2018–2019. Tarkastustiheys ei ole koskaan alle 0,2. Tarkastustiheydet ilmenevät liitteestä 2.1. Liitteessä mainitsemattomissa kohdetyypeissä suoritetaan tarkastuksia ja muita valvontatoimenpiteitä vain terveydensuojelulain 6 §:n mukaisten ilmoitusten tai valitusten perusteella.

4. NÄYTTEENOTTO JA ANALYSOINTI

Kaikkien näytteiden laboratorioanalyysiin käytetään Eviran hyväksymää akkreditoitua laboratorioita.

Vesinäytteiden tutkimiseen käytetään Seinäjoella sijaitsevaa SeiLabia, joka on Eviran hyväksymä laboratorio. Mahdolliseen sisäilmanäytteiden tutkimiseen käytetään laboratorioita, joka on akkreditoitu kyseisen analyysin ja joka on mainittu Eviran hyväksymien laboratorioiden luettelossa.

Näytteenoton esim. talous- ja uimavedestä voi suorittaa myös muu kuin kunnan terveydensuojeluviranomainen. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on kuitenkin varmistettava talous- ja uimavesinäytteiden ottajan pätevyys. Näytteenottajan on mm. tunnettava vesinäytteenottoon liittyvät yleiset periaatteet. Terveysvalvonnalla on ollut 1.9.2015 alkaen oma näytteenottaja (50 %) lähinnä vesinäytteiden ottoa varten.

4.1 Talousvesi ja uimavesi

Talous-, uima- ja allasvesiä koskevat näytteet on määritelty varsin tarkasti terveydensuojelulaissa ja sen perusteella annetuissa asetuksissa. Taulukossa 2.3 on näiden vesinäytteiden näytteenottosuunnitelma. Tarvittaessa otetaan uusintanäytteitä, ja jos laatuvaatimukset ja -suositukset eivät täyty, ryhdytään terveysvalvonnan menettelyohjeiden mukaisiin toimenpiteisiin.

Talousveden laatuvaatimukset ja -suositukset sekä näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:

- STM:n asetus (1352/2015) talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
- STM:n asetus (401/2001) pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

Allasveden laatuvaatimukset ja -suositukset sekä näytteenotto on määritelty seuraavassa säädöksessä:

- STM:n asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatuvaatimuksista

Uimarantavesien laatuvaatimukset ja -suositukset sekä näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:

- STM:n asetus (177/2008) yleisten uimarantojen (EU-rannat) uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta.
- STM:n asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta (HUOM! Asetus koskee myös Valviran ohjeen n:o 6599/11.02.02/2009 mukaisia avantouintipaikkoja).

4.2 Muut näytteet terveydensuojelun valvonnassa

Näytteitä voidaan ottaa myös terveyshaittaa epäiltäessä. Terveydensuojelulain muutoksen mukaan toiminnanharjoittajien tulee ottaa itse näytteitä riittävän hygienian varmistamiseksi.

Eri näytteenotot ja sisäilman mittaukset yksityisasunnoissa ja julkisissa oleskelutiloissa (esim. koulut, päiväkodit, vanhainkodit) kuuluvat terveydensuojelun valvonnan toimintaan, mutta niitä ei voida suunnitella vuodeksi etukäteen, joten ne eivät ole mukana missään näytteenottosuunnitelmassa. Asunnon tai muun oleskelutilan sisäilmaongelmien tutkimiseksi ja selvittämiseksi suorittavat pääasiassa ulkopuoliset asiantuntijat näytteenottoja terveysvalvonnan kehotuksesta. Asiantuntijalla täytyy olla sosiaali- ja terveysministeriön asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista antaman asetuksen (545/2015) mukainen tarvittava pätevyys terveyshaittaa aiheuttavien kemiallisten, fyysikaalisten ja biologisten tekijöiden selvittämiseksi.

5. SUUNNITTELEMATON VALVONTA

Kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi on huomioitava muu kunnan tehtävänä oleva terveydensuojelulain tarkoittama valvonta sekä siihen varattavat henkilöresurssit ja työaika. Suunnittelematonta valvontaa on esimerkiksi:

- ilmoitusten ja hakemusten käsittely
- erityistilannesuunnitelman laatiminen
- epidemiaselvitykset

- asuntojen ja muiden oleskelutilojen asumisterveysasiat (tarkastus ja mitaus)
- asiakasyhteydenotot sekä niihin liittyvät selvitykset ja valvontatoimet
- lausunnot muille viranomaisille
- toimiminen terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana (esim. koulutustilaisuudet, konsultaatiot)
- tietojärjestelmien ja kohderekisterin ylläpitäminen
- tietojen kirjaaminen keskitettyyn YHTI-tietojärjestelmään
- toiminnan kehittäminen: (näkyvyys, riskinarviointi, vaikuttavuus)
- valvonnan laadun kehittäminen

Valituksista johtuva valvonta on asetettava etusijalle suunnitelmalliseen valvontaan nähden, koska nämä tapaukset perustuvat yleensä epäilyyn terveydensuojelulain määräysten rikkomisesta.

6. RESURSSIEN TARVE

Suunnitelmallisen valvonnan resurssitarve on laskettu Valviran keskimääräisten tarkastusaikojen mukaan, jotka on mainittu Valtakunnallisessa terveydensuojelun valvontaohjelmassa vuosille 2015–2019. Tarkastussuunnitelma on liitteessä 2.1. Liitteen 2.2 näytteenottosuunnitelmassa mainittujen näytteenottojen resurssitarpeeksi on arvioitu 62 henkilötyöpäivää. Yleisen osan taulukoon 2 sisältyy lisäksi arvio 33 henkilötyöpäivästä suunnittelematonta näytteenottoa varten vuonna 2018 kuluneen ajan mukaisesti.

Suunnittelemattoman valvonnan työaikatärkeeksi arvioidaan 150 henkilötyöpäivää vuonna 2018 käytetyn ajan perusteella ja se otetaan huomioon resurssitarvetta laskettaessa. Resurssitarvetta koskeva kooste on suunnitelman yleisessä osassa, taulukossa 2.

Liite 2.1
Terveysturvallisuuden valvonnan suunnitelmalliset tarkastukset 2019–2021

Terveysturvallisuuslain mukainen kohdetyyppi	Toimintatyyppi	Kohteiden määrä	Tarkastustiheys, oma	Aika /tarkastus (t)	Tarkastukset 2019	Tarkastukset 2020	Tarkastukset 2021
Talousveden jakelu ja käyttö	EU-vesilaitokset (vedentoimitus > 1000 m ³ /vrk tai väh. 5000 käyttäjää)	4	1*	8	4	4	4
	Muut vesilaitokset (vedentoimitus 10 - 1000 m ³ /vrk tai 50 – 5000 käyttäjää)	8	1*	8	7	8	7
	Talousveden tukkumyynti	2	1*	8	2	2	2
	Pienet vesilaitokset (vedentoimitus < 10 m ³ /vrk tai alle 50 käyttäjää)	54	0,2-0,5*	4	15	22	18
Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot	Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuistot	43	0,2-0,3*	4	18	0	25
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, muut koulut ja oppilaitokset, korkeakoulu ja muu aikuiskoulutus	60	0,3	8	18	14	28
Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	Hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat jne.	18	0,2*	4	0	18	0
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	Kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito	18	0,2-0,3*	4	0	18	0
	Solarium	2	0,2	3	0	2	0
Sosiaalihuollon palvelut	Lasten päiväkodit ja vastaavat	42	0,3	6	9	9	24
	Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat	5	0,3	4	5	0	0
	Vanhainkodit ja vastaavat	18	0,3	6	13	0	3
	Muut sosiaalialan yksiköt	29	0,3	6	19	10	0

Liikunta ja virkistystoiminta	Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), yli 100 uimaria päivässä. Pienet yleiset uimarannat, vähemmän kuin 100 uimaria päivässä	29	0,5-1*	4	12	20	12
	Yleiset altaat: uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas.	5	0,5-1*	3	4	5	4
	Yleiset saunat	0	1	3	0	0	0
	Yleinen liikuntatila: urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila	27	0,2-0,3*	4	5	2	7
		364		Summa (kpl)	131	134	134
				Resurssitarve (htp)	98	100	100

*Kohdekohtainen riskinarviointi

Liite 2.2

Terveydensuojelun valvonnan näytteenottosuunnitelma, vesinäytteiden otto 2019

Kohdetyyppi	Toimintatyyppi	Näytteiden määrä, talousvesi
Talousveden jakelu ja käyttö	EU-vesilaitokset (vedentoimitus > 1000 m ³ /vrk tai väh. 5000 käyttäjää) ja muut vesilaitokset (vedentoimitus 10 - 1000 m ³ /vrk tai 50 – 5000 käyttäjää)	81*
	Pienet vesilaitokset (vedentoimitus < 10 m ³ /vrk tai alle 50 käyttäjää)	31*
YHTEENSÄ (kpl)		112
KÄYTETTY AIKA (htp)		37

* lukuun ottamatta raakavesinäytteitä (ostopalvelu eräillä vesilaitoksilla)

Kohdetyyppi	Toimintatyyppi	Toimintatyyppi
Liikunta ja virkistystoiminta	Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), yli 100 uimaria päivässä. Pienet yleiset uimarannat, vähemmän kuin 100 uimaria päivässä. Muu uimapaikka, talviuinitaikka.	97
	Yleiset altaat: uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas.	129
YHTEENSÄ (kpl)		226
KÄYTETTY AIKA (htp)		43